

KÖZLEMÉNYEK

Bertók Gábor – Gáti Csilla: Régi idők – új módszerek.

Budapest – Pécs, Archaeolingua, 2014. p. 171

Természetesen ma is léteznek tartalmas szakkönyvek. Sőt, ezek között – itthon is – egyre több olyan akad, ami emellett esztétikus is. Mindezen kijelentéseim után is igaznak vélem alábbi állításom: vannak kiemelkedően tartalmas és meghökkentően szép kiadványok, amelyek különleges örömet szereznek az olvasónak. Így voltam / vagyok én a Bertók – Gáti szerzőpáros könyvével és ezért merem minden érdeklődőnek nyugodt lelkiismerettel ajánlani.

A nyomdatechnikailag igényes, remek papíron megjelentetett, minden oldalán színes nyomású kötet a kiadót is dicséri, ami az Archaeolingua kiadó ismert színvonalas termékei közül is kiemelkedik. Formátuma nem a megszokott, a súlya pedig – vastagságához képest – tekintélyes. Mindezek ellenére kifejezetten élvezetet okoz a lapozása, a benne történő elmélyülés.

Bertók Gábort van szerencsém – ha emlékezetem nem csal – 1997 óta személyesen ismerni. Ekkor Ő friss diplomásként már a Pécsi Tudományegyetemen a Légirégészeti Téka program induló éveiben serénykedett. Érdeklődése és elszántsága tehát töretlen, hiszen lassan két évtizede elkötelezett kutatója a régészeti lelőhelyeknek, elsősorban nem roncsolásos módszereket alkalmazva.

Gáti Csillával – ha jól emlékszem – személyesen csak a Kőszegen, a 2009 tavaszán megrendezett Őskoros Kutatók VI. konferencián találkoztam és a kora vaskor régészetének elmélyült kutatójának előadását hallhattam Tőle. Bevallom, nem tudtam, hogy ekkor már Baranya megye roncsolásmentes régészetének egyik képviselője is. E személyes kötődések azonban nem befolyásolták könyvükkel kapcsolatos pozitív élményemet és véleményemet.

A kiadvány nyolc számozott fejezetből áll.

A „Bevezetés” a Janus Pannonius Múzeum Régészeti Osztályának 2005 óta létező, ma már több mint 6000 légifelvételt számláló gyűjteményét, illetve a hasonló gyűjteményeket (PE Légirégészeti Téka, ELTE, MTA BTK RI), valamint a megyében alkalmazott roncsolásmentes módszereket (légifényképezés, geofizika, földradar, LIDAR) mutatja be. Közben a múzeum e témakörben megvalósított nemzetközi pályázatait és azok eredményeit is számba veszi.

A II. rész a „Körök a mezőben” című, a megye neolitikus körárokrendszereit mutatja be, szám szerint 18-at.. A rövid összefoglalást az egyes lelőhelyek katalógusa követi. Minden egyes lelőhely esetében a méretadatoktól, a kapuk számán át a kormeghatározásig és az irodalom leírásáig minden lehetséges adat szerepel. A szöveget M : 10000 térképekre helyezett interpretáció, légifényképek és esetenként tárgyfotók és ásatási felvételek egészítik ki. Ebből az egységből számomra a legkedvesebb a Kőkény–Temetői-dűlői, egyelőre ismeretlen korú (neolit/rézkor?) hármaskörök jelenség (p. 44–47).

A III. rész az „Erődítések az őskorból” címmel a kora bronzkori földműveket (9 db) tárgyalja, illetve adja közre katalógusukat, természetesen az előbbi szisztéma szerint. A kedvencem közülük a Pereked–Alsó-mezőn azonosított erődítés, különösen annak műholdképe (p. 109, III.22).

A IV. rész a „Halmok a fák alatt – foltok a mezőn” címmel a vaskor emlékanyagát (2 jelenség) tárja elénk. Vitathatatlanul látványos és jól sikerült Pécs–Jakab-hegy földsáncának, halomsírijainak és pálos kolostorának LIDAR felvétele (szlovén együttműködésben készült), amely 280 x 430 mm-es kihajtogatható lapon került elhelyezésre.

Az V. rész a „Láthatatlan villák”, azaz a római kori településnyomok bemutatása, de ezek közül csak kettőt (Bakony és Szederkény határában) írnak le és mutatnak be légifelvételeken.

A VI. rész a „Templom a templomban?” címet viseli és a pécsi székesegyház és környéke földradaros kutatásának új és nem mellőzhető eredményeit mutatja be.

A VII. fejezet a „Templom a föld alatt” címet kapta és a kiemelten védett, ugyanakkor az újkorban nem kevésbé elpusztított vokányi bencés kolostor szintén földradaros és geofizikai vizsgálatának eredményeit tárja elénk és veti össze a történeti források és a korábbi régészeti kutatások adataival.

A VIII. rész „Nekünk Majs kell?” címmel a mohácsi csatatér kutatásának újabb évtizedébe és annak tisztázott és újabb kérdéseket felvető problémáiba vezet be az érdeklődőt. Egyúttal egy követésre méltó és gyümölcsöző együttműködést ismerhetünk meg, ahol a helyi önkormányzat, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum, valamint a pécsi múzeum szolgált új ismereteket, mint tárgyi emlékekben (VIII. 4-5), mint a köztörténet számára hasznosítható információkat (csatatér: VIII. 11. térkép).

Természetesen minden fejezet végén irodalomjegyzék található.

A könyv tanulmányozását követően világossá válik, hogy a Régészeti Osztály „Non-Invasive Archaeological”-teamje munkájával, kiállításával és konferencia előadásaival komoly nemzetközi elismerést vívott ki magának és országunk régészetének a 71 intézményt tömörítő Európai Unió „nagy családban”.

Munkájukhoz további sok erőt és sikeres pályázatokat kívánok! A két szerzőnek – és nekünk olvasóknak – pedig újabb, hasonlóan tartalmas könyvek megírását és kiadását!

Ilon Gábor

email: ilon.gabor56@gmail.com